

Regional plan for folkehelse 2015 - 2025

Handlingsprogram 2015 - 2018

Regional plan for folkehelse består både av eit plandokument (eit hovuddokument) og eit handlingsprogram, figur 1.

Figur 1. Hovuddelane i Regional plan for folkehelse

Handlingsprogrammet er forma ut som ein tabell for å strukturere innhaldet i dei ulike satsingsområda. Tabellen viser strategiar og tiltak som skal setjast i verk under kvart satsingsområde. Utfordringar, behov og effektar vert også vist i tabellen for å vise samanhengen mellom planen og handlingsprogrammet.

Strategiane og tiltaka i Handlingsprogrammet, vert rullert årleg. Samtidig vil og resultatmåla bli justert og tilpassa gjennomføring av tiltak. For å synleggjere korleis dette er lagt inn i tabellane i handlingsprogrammet, er det gitt ei omtale av dei ulike elementa i tabellen:

Satsingsområde	Namn	Oppfølging
<i>Koordinator</i>	Konkretiserer kven som har det koordinerande ansvaret. Det er viktig å skilje mellom koordinerande ansvar og ansvar for gjennomføring av tiltak.	Ligg fast gjennom planperioden
<i>Utfordringar og behov</i>	☐ Her er det lista opp dei utfordringar og behov som vart identifisert gjennom planarbeidet og som satsingsområdet og tiltaka skal prøve å svare på.	Ligg fast i planperioden
<i>Effekt av satsinga</i>	☐ Med effektar er det her konkretisert både samfunnseffektar og effektar satsinga kan ha direkte på helsa eller andre faktorar som påverkar helsa.	Ligg fast i planperioden
<i>Strategiar/Tiltak</i>	<p>Konkretisering av tiltak det er skapt forankring for å gjennomføre. Tiltaka kan være heilt konkrete aktivitetar til utvikling av strategiar m.m.</p> <p>For kvart tiltak er det og konkretisert kva for effektar det einkilde tiltak skal bidra til å skape. Dette er gjort for å synleggjere kva som ligg av føremål med det einkilde tiltak og kople dei opp mot dei meir langsiktige og overordna mål, effektar og framtidsbilete.</p>	<p><i>Ansvarleg:</i></p> <p>Kven som skal ta initiativ til å få gjennomført tiltaket i samarbeid med andre</p>
<i>Samarbeidspartar</i>	Konkretisering av aktørar som bør være med i gjennomføring av tiltaket.	Vurdert gjennom årleg rullering
<i>Resultatmål</i>	Konkretisering av korleis vi vil evaluere gjennomføring av tiltaka innan satsingsområdet.	Vurdert årleg som del av rulleringa

Satsingsområde 1

Lærande organisasjonar i plan og lokalsamfunnsutvikling

<p>Koordinator</p> <p>Utfordringar og behov</p> <p>Effekt av satsinga</p>	<p>Fylkeskommunen</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Implementere folkehelseperspektiv i alt planarbeid (areal-, samfunns- og økonomiplanar, jamfør plan- og bygningslova og folkehelselova) ☐ Utvikling og formidling av kunnskap om samanhengar mellom helse og påverknadsfaktorar til bruk i samband med tiltak innan alle politikkområde (helseovervaking) ☐ Auka kunnskap om sosiale skilnader i helse og strategiar for utjamning ☐ Sikre heilskapstenking og samarbeid på tvers av sektorar og fag ☐ Sikre kunnskapsgrunnlaget gjennom god helseovervaking og bruk av kunnskapsbaserte og kvalitetssikra metodar og tiltak. <ul style="list-style-type: none"> ☐ Folkehelsearbeidet er systematisk og kunnskapsbasert ☐ Samordna sett av virkemiddel på tvers av (samfunns-) sektorar og forvaltingsnivå ☐ Planverk som vert vidareutvikla gjennom evaluering og korrigerering ☐ Lokalsamfunna blir mobilisert gjennom planarbeid 																
<p>Strategiar/Tiltak</p> <p>Samarbeidspartar</p> <p>Resultatmål</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 80%;"></th> <th style="width: 20%; text-align: right;">Ansvarleg:</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>A. Etablere eit formelt samarbeidsforum om folkehelsearbeidet på fylkesnivå <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Avklare arbeidsdeling for å unngå unødig dobbeltarbeid - Felles forståing av folkehelsearbeidet i fylket - Fremje effektiv bruk av ressursar - Meir målretta og kunnskapsbaserte einskildtiltak/prosjekt - Meir effektiv avgjerdssystem aktørane i mellom </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">FK</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>B. Etablere ein operasjonell samarbeidsavtale med aktørane på fylkesnivå om helseovervaking <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Sikre at relevant kunnskap om folkehelse vert utvikla og gjort tilgjengeleg for dei som treng det - Målretta overvakingssystem tilpassa den einkilde kommune - Hindre dobbeltarbeid og overvaking som ikkje er føremålstenleg </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">FK</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>C. Etablere læringsarenaer for kommunal planlegging <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunale planstrategiar og den regionale planstrategien er samordna - Føringar frå regionale planar vert følgt opp i kommunane - Kommunane samarbeider om kompetanseheving i planlegging - Etats- og sektorleiarane i kommunane deltek i planlegging - Betre politikaropplæring m.o.t. folkehelsearbeid og planlegging </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">FK</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>D. Regionale aktørar etablerer interne samarbeidsforum (for folkehelse), mellom eigne avdelingar/einingar <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktørane gjer velgrunna val m.o.t. korleis dei medverkar til satsingsområda i folkehelseplanen - Aktørane vert betre samarbeidspartar for kommunane og andre regionale aktørar (offentlege, private og frivillige) - Auka kunnskap om folkehelse i heile organisasjonen - Avdelingane/einingane blir betre kjent med kvarandre sin kompetanse og kor tid det kan vere tenleg å samarbeide </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">Alle</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>E. Etablere Forum for folkehelse ved HiSF <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Samordne forskning, undervisning og utviklingsarbeid innan folkehelsefeltet - Sikre at grunnutdanningane har eit folkehelseperspektiv - Tilby kurs- og vidareutdanningar innan folkehelse - Vere fagleg samarbeidspartnar med fylke, kommune og andre aktørar på folkehelsefeltet </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">HiSF</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>F. Etablere sekretariatsfunksjon i KS for kompetanseutvikling på folkehelse <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vidareutvikle forum for helse, omsorg og folkehelse - Samordne etter- og vidareutdanning innan helse, omsorg og folkehelse, for kommunane </td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">KS</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <ul style="list-style-type: none"> ☐ HiSF ☐ Helse Førde ☐ FM </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <ul style="list-style-type: none"> ☐ KS ☐ Regionråda ☐ NAV </td> </tr> </table> <p>☐ Læringsarenaer for kommunal planlegging er etablert med mandat og organisering</p> <p>☐ Alle kommunar har integrert folkehelseperspektiv i overordna planar</p> <p>☐ Alle kommunar i fylket deltek i læringsarenaer</p> <p>☐ Avtale om operasjonell samordning av folkehelsearbeidet på fylkesnivå er underteikna</p> <p>☐ Tal aktørar som har etablert formalisert samarbeid mellom avdelingar/einingar internt</p>		Ansvarleg:	<p>A. Etablere eit formelt samarbeidsforum om folkehelsearbeidet på fylkesnivå <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Avklare arbeidsdeling for å unngå unødig dobbeltarbeid - Felles forståing av folkehelsearbeidet i fylket - Fremje effektiv bruk av ressursar - Meir målretta og kunnskapsbaserte einskildtiltak/prosjekt - Meir effektiv avgjerdssystem aktørane i mellom 	FK	<p>B. Etablere ein operasjonell samarbeidsavtale med aktørane på fylkesnivå om helseovervaking <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Sikre at relevant kunnskap om folkehelse vert utvikla og gjort tilgjengeleg for dei som treng det - Målretta overvakingssystem tilpassa den einkilde kommune - Hindre dobbeltarbeid og overvaking som ikkje er føremålstenleg 	FK	<p>C. Etablere læringsarenaer for kommunal planlegging <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunale planstrategiar og den regionale planstrategien er samordna - Føringar frå regionale planar vert følgt opp i kommunane - Kommunane samarbeider om kompetanseheving i planlegging - Etats- og sektorleiarane i kommunane deltek i planlegging - Betre politikaropplæring m.o.t. folkehelsearbeid og planlegging 	FK	<p>D. Regionale aktørar etablerer interne samarbeidsforum (for folkehelse), mellom eigne avdelingar/einingar <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktørane gjer velgrunna val m.o.t. korleis dei medverkar til satsingsområda i folkehelseplanen - Aktørane vert betre samarbeidspartar for kommunane og andre regionale aktørar (offentlege, private og frivillige) - Auka kunnskap om folkehelse i heile organisasjonen - Avdelingane/einingane blir betre kjent med kvarandre sin kompetanse og kor tid det kan vere tenleg å samarbeide 	Alle	<p>E. Etablere Forum for folkehelse ved HiSF <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Samordne forskning, undervisning og utviklingsarbeid innan folkehelsefeltet - Sikre at grunnutdanningane har eit folkehelseperspektiv - Tilby kurs- og vidareutdanningar innan folkehelse - Vere fagleg samarbeidspartnar med fylke, kommune og andre aktørar på folkehelsefeltet 	HiSF	<p>F. Etablere sekretariatsfunksjon i KS for kompetanseutvikling på folkehelse <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vidareutvikle forum for helse, omsorg og folkehelse - Samordne etter- og vidareutdanning innan helse, omsorg og folkehelse, for kommunane 	KS	<ul style="list-style-type: none"> ☐ HiSF ☐ Helse Førde ☐ FM 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ KS ☐ Regionråda ☐ NAV
	Ansvarleg:																
<p>A. Etablere eit formelt samarbeidsforum om folkehelsearbeidet på fylkesnivå <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Avklare arbeidsdeling for å unngå unødig dobbeltarbeid - Felles forståing av folkehelsearbeidet i fylket - Fremje effektiv bruk av ressursar - Meir målretta og kunnskapsbaserte einskildtiltak/prosjekt - Meir effektiv avgjerdssystem aktørane i mellom 	FK																
<p>B. Etablere ein operasjonell samarbeidsavtale med aktørane på fylkesnivå om helseovervaking <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Sikre at relevant kunnskap om folkehelse vert utvikla og gjort tilgjengeleg for dei som treng det - Målretta overvakingssystem tilpassa den einkilde kommune - Hindre dobbeltarbeid og overvaking som ikkje er føremålstenleg 	FK																
<p>C. Etablere læringsarenaer for kommunal planlegging <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunale planstrategiar og den regionale planstrategien er samordna - Føringar frå regionale planar vert følgt opp i kommunane - Kommunane samarbeider om kompetanseheving i planlegging - Etats- og sektorleiarane i kommunane deltek i planlegging - Betre politikaropplæring m.o.t. folkehelsearbeid og planlegging 	FK																
<p>D. Regionale aktørar etablerer interne samarbeidsforum (for folkehelse), mellom eigne avdelingar/einingar <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktørane gjer velgrunna val m.o.t. korleis dei medverkar til satsingsområda i folkehelseplanen - Aktørane vert betre samarbeidspartar for kommunane og andre regionale aktørar (offentlege, private og frivillige) - Auka kunnskap om folkehelse i heile organisasjonen - Avdelingane/einingane blir betre kjent med kvarandre sin kompetanse og kor tid det kan vere tenleg å samarbeide 	Alle																
<p>E. Etablere Forum for folkehelse ved HiSF <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Samordne forskning, undervisning og utviklingsarbeid innan folkehelsefeltet - Sikre at grunnutdanningane har eit folkehelseperspektiv - Tilby kurs- og vidareutdanningar innan folkehelse - Vere fagleg samarbeidspartnar med fylke, kommune og andre aktørar på folkehelsefeltet 	HiSF																
<p>F. Etablere sekretariatsfunksjon i KS for kompetanseutvikling på folkehelse <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vidareutvikle forum for helse, omsorg og folkehelse - Samordne etter- og vidareutdanning innan helse, omsorg og folkehelse, for kommunane 	KS																
<ul style="list-style-type: none"> ☐ HiSF ☐ Helse Førde ☐ FM 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ KS ☐ Regionråda ☐ NAV 																

Satsingsområde 2

Gode bu- og nærmiljø

Koordinator	Fylkeskommunen		
Utfordringar og behov	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Bygde-, by- og tettstadutvikling som fremjar helse for alle ☐ Utforming av bu- og nærmiljø må fremje god helse og førebyggje sjukdom og skade ☐ Offentleg, privat og sivil sektor har felles mål for kvalitetar i lokalsamfunnsutviklinga ☐ Tilrettelegging som tek omsyn til menneske med forskjellig kulturell bakgrunn, funksjonsnivå og alder ☐ Attraktive og integrerande lokalsamfunn som stimulerer til aktivitet og har gode møteplassar ☐ Eit samfunn som gjer det lett å bry seg om andre ☐ Arealbruk/-disponering som legg til rette for aktiv transport ☐ Bustader der eldre, sjuke og uføre kan bu heime lengst mogleg ved bruk av universell utforming og velferdsteknologi 		
Effekt av satsinga	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Bu- og nærmiljø der alle (på tvers av alder, funksjonsnivå og bakgrunn) kan delta ☐ Kompakte tettstadar, med korte avstandar mellom bustad og daglege gjeremål. ☐ Gode transportordningar/kollektivtilbod for buområde der avstand mellom bustad og daglege gjeremål er stor ☐ Universelt utforma og livsløpstilpassa bu- og nærmiljø, som er trygge å ferdast i ☐ Bu- og nærmiljø er lagt til rette for gåande og syklende ☐ Bu- og nærmiljø med gode estetiske kvalitetar ☐ Innbyggjarane har god livskvalitet/mental helse ☐ Færre personar vert utsette for alvorlege ulykker/skader 		
Strategiar/tiltak	<p>A. Kommunale planar/strategiar for kompakte tettstadar og bustadsosialt arbeid <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Tilgang til varierte hustypar/ blanda bustadtypar i byar og tettstader - Nærmiljø der det bur menneske med forskjellig sosioøkonomisk status, kulturell bakgrunn, funksjonsnivå og alder - Trygge nærmiljø som førebygg skader og ulukker og reduserer vald og kriminalitet - God tilrettelegging for gåande og syklende - Nærmiljø med fungerande sosiale møteplassar - Nærmiljø med gode estetiske kvalitetar - Fornuftig og veltilpassa bruk av velferdsteknologi 	<p><i>Ansvarleg:</i></p> <p>Kommunane</p>	
	<p>B. Kompetansetiltak, universell utforming <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Auka kompetanse om universell utforming hjå konsulentfirma, kommunar og bygg- og anleggsentreprenørar - Høg kvalitet på planar og prosjektering av arbeid - Høg kvalitet på bygg- og anleggsarbeid 	<p>KS</p>	
	<p>C. Kunnskapsbygging om tiltak i nærmiljø for styrka integrering <i>Effektar av tiltak</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Auka kompetanse om integrering gjennom bruk av kultur (offentlig og privat sektor) - Gode møteplassar og nettverk - Auka trivsel / betre integrering av innvandrarar 	<p>FK</p>	
	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <ul style="list-style-type: none"> ☐ KS ☐ Kommunane ☐ Regionråda ☐ Husbanken ☐ Private utbyggjarar </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Brukarorganisasjonar ☐ FM ☐ NAV ☐ HiSF </td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ KS ☐ Kommunane ☐ Regionråda ☐ Husbanken ☐ Private utbyggjarar 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Brukarorganisasjonar ☐ FM ☐ NAV ☐ HiSF
<ul style="list-style-type: none"> ☐ KS ☐ Kommunane ☐ Regionråda ☐ Husbanken ☐ Private utbyggjarar 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Brukarorganisasjonar ☐ FM ☐ NAV ☐ HiSF 		
Resultatmål	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Alle kommunar har planar/strategiar for kompakte tettstadar og bustadsosialt arbeid ☐ 50 deltakarar per år på kurs- og kompetansehevande tiltak for UU 		

Satsingsområde 3

Helsefremjande barnehagar og skular

Koordinator	Fylkeskommunen	
Utfordringar og behov	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Auke deltaking og hindre fråfall og isolasjon, fleire deltek i fellesskapet ☐ Eit samfunn der tabu ikkje får dominere ☐ Førebygge psykiske lidingar/Auke kunnskap hjå born, ungdom lærarar og foreldre/føresette om korleis meistre psykiske plagar ☐ Skape gode miljø i barnehagen/skulen som fremjar god psykisk og fysisk helse ☐ Sikre god overgang mellom dei ulike fasane i oppveksten (barnehage, ulike skuleslag m.m.) og frå barndom til vaksenliv ☐ Utvikle strategiar som gjer at fleire tileignar seg kunnskap om helsefremjande livsstil (tobakk, rus, kost, fysisk aktivitet, haldningar) ☐ Motverke overvekt ☐ Innføre strukturelle ordningar som legg til rette for at born og unge sjølv kan gjere kloke val ☐ Skape medvit om foreldrerolla og gode levevanar for barn og unge ☐ Fremje tidleg intervensjon og tverrfagleg samarbeid ☐ Hindre fråfall i skule, utdanning og arbeidsliv 	
Effekt av satsinga	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Auka fullføring av skuleløpet frå grunnskule til vidaregåande skule ☐ Bete trivsel, meistring og læringsutbytte for elevane og ungane i barnehage ☐ Hjelpetenestene er tilgjengelege og kjende for barnehagen og skulen ☐ Styrka foreldredeltaking ☐ God integrering av fleirkulturelle ☐ Gode levevanar og toleranse ☐ God kunnskap om helsefremjing hjå barn og foreldre ☐ Styrka kompetanse hjå tilsette i skule og barnehage ☐ Lite mobbing ☐ Redusere sosiale skilnader i helse ☐ God fysisk og psykisk helse hjå barn og unge 	
Strategiar/tiltak	<p>A. Kompetanseplanar/strategiar for helsefremjande barnehagar og skular <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ta stilling til kva kompetanse barnehagar og skular må ha tilgang på for å vere helsefremjande - Ha støttande miljø som fremjar meistring og inkludering, og hindrar mobbing - Tverrfagleg samarbeid i skular og barnehagar - Etter- og vidareutdanningstilbod som møter behovet i kommunane - Vurdere korleis barnehagar og skular skal fremje gode levevanar - Auka dagleg fysisk aktivitet og sunt kosthald <p>B. Gjennomføre systematiske tiltak for å redusere fråfall frå VGO</p> <p>C. Systematisk arbeid med psykisk helse i skulen <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Dra nytte av/utvide prosjekt i Sogn - Skular arbeider systematisk med psykisk helse - Trygge barn som blir sett og inkludert, og opplever meistring i kvardagen <p>D. Active Smarter Kids (ASK) <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Skaffe kunnskap om kva verknad fysisk aktivitet har på elevars læringsevne - Integrere fysisk aktivitet i skulekvardagen, på ein god måte 	<p><i>Ansvarleg:</i></p> <p>Kommunane</p> <p>Regionråda</p> <p>HISF</p>
Samarbeidspartar	<ul style="list-style-type: none"> ☐ FK ☐ KS ☐ Kommunane ☐ Regionråda 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Helse Førde ☐ PPT ☐ HISF
Resultatmål	<ul style="list-style-type: none"> ☐ I løpet av planperioden har alle kommunar utarbeidd kompetanseplanar/strategiar for helsefremjande barnehagar og skular ☐ Innan utgangen av planperioden arbeider alle grunnskular systematisk med psykisk helse ☐ Implementert kunnskap frå forskingsprosjekt som Lærande regionar, ASK- og PRESRAS (barnehage) ☐ Tal timar til fysisk aktivitet i skule og kvaliteten på tilbod om måltid/kantine ☐ Fråfall i skulen ☐ Utvikling i psykisk helse for born og unge (ungdomsundersøkingar) 	

Satsingsområde 4

Trivselsfremjande fritid

<p><i>Koordinator</i></p> <p><i>Utfordringar og behov</i></p> <p><i>Effekt av satsinga</i></p>	<p>Sogn og Fjordane idrettskrins</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Fleire deltek i fellesskapet ☐ Fleire deltek i frivillige organisasjonar, kultur- og fritidsaktivitetar ☐ Skape større omstillings- og endringsevne i samfunnet ☐ Auka evne og vilje til å ta ansvar for andre menneske i sitt nærmiljø ☐ Ta vare på og fremje uavhengige organisasjonar og sosiale entreprenørar som skapar positive effektar ☐ Stor variasjon i fritidstilbod for born og unge med låg terskel for deltaking (økonomisk og sosialt) <ul style="list-style-type: none"> ☐ Lengre liv med god helse og god meistring ☐ Utjamne sosioøkonomiske og kulturelle helseskilnader ☐ Alle er kjent med og kan nyttiggjere seg kultur- og fritidstilbod (på tvers av alder, funksjonsnivå, bakgrunn, osv.) ☐ Sunne val er lett tilgjengelege i samband med fritidstilbod (fremje sunn aktivitet) ☐ Demokratiopplæring ☐ Mange kommunar har utstyrsbasar og utnyttar andre verkemiddel for auka deltaking ☐ Styrking av den sosiale kapitalen og det sosiale miljø ☐ Kunnskap og ferdigheit vert utvikla gjennom ei aktiv fritid ☐ Aksept for einskildindividua ☐ God livskvalitet/mental helse ☐ Born og unge har tileigna seg ein sunn livsstil ☐ Meir fysisk aktivitet og mindre stillesitting/skjermbruk 								
<p><i>Strategiar/tiltak</i></p>	<p style="text-align: right;"><i>Ansvarleg:</i></p>								
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td data-bbox="379 792 1347 1003"> <p>A. Etablere nettverk mellom kommunane og lag og organisasjonar om kulturtiltak til menneske med spesielle behov <i>Effektar av tiltak:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Deling av kompetanse - Kompetanse - Auka forståing av verdigrunnlaget og bevisstgjerjing av fritid for alle - Fleire tilbod som tilrettelagt for menneske med spesielle behov. </td> <td data-bbox="1347 792 1530 1003" style="text-align: center; vertical-align: middle;">FK</td> </tr> <tr> <td data-bbox="379 1003 1347 1317"> <p>B. Etablere systematisk samarbeid mellom regionale frivillige organisasjonar, private aktørar og fylkeskommunen <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Samarbeid mellom organisasjonane om utvikling av aktivitetstilbod, som sikrar at alle (på tvers av alder, funksjonsnivå og bakgrunn) har tilbod om å delta på fritidsaktivitetar - Deling av kompetanse - Samarbeid om kompetanseutvikling - Synleggjere verdiane friviljugheita skaper - Motiverte og kompetante tillitspersonar - Sterkare fokus på ung-til-ung-formidling som metode </td> <td data-bbox="1347 1003 1530 1317" style="text-align: center; vertical-align: middle;">FK</td> </tr> <tr> <td data-bbox="379 1317 1347 1547"> <p>D. Aktive seniorar <i>Effektar av tiltak</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Nettverk - Tverrfagleg samarbeid - Velferdsteknologi - Heilskapstenking i omsorg - Variert tilbod til seniorar i fylket - Kompetanseheving </td> <td data-bbox="1347 1317 1530 1547" style="text-align: center; vertical-align: middle;">FK</td> </tr> <tr> <td data-bbox="379 1547 1347 1783"> <p>C. Planar/strategiar for terskelfri fritidsaktivitet <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Dårlig økonomi, nedsett funksjonsevne og bakgrunn er ikkje til hinder for deltaking i meningsfulle fritidsaktivitetar - Utstyr er tilgjengeleg og gratis for dei som vil prøve vanlege fritidsaktivitetar - Følgjepersonar/støttekontaktar og fritidsleiarar som har kunnskap om korleis personar med nedsett funksjonsevne kan inkludrast i organiserte fritidsaktivitetar </td> <td data-bbox="1347 1547 1530 1783" style="text-align: center; vertical-align: middle;">Kommunane</td> </tr> </table>	<p>A. Etablere nettverk mellom kommunane og lag og organisasjonar om kulturtiltak til menneske med spesielle behov <i>Effektar av tiltak:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Deling av kompetanse - Kompetanse - Auka forståing av verdigrunnlaget og bevisstgjerjing av fritid for alle - Fleire tilbod som tilrettelagt for menneske med spesielle behov. 	FK	<p>B. Etablere systematisk samarbeid mellom regionale frivillige organisasjonar, private aktørar og fylkeskommunen <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Samarbeid mellom organisasjonane om utvikling av aktivitetstilbod, som sikrar at alle (på tvers av alder, funksjonsnivå og bakgrunn) har tilbod om å delta på fritidsaktivitetar - Deling av kompetanse - Samarbeid om kompetanseutvikling - Synleggjere verdiane friviljugheita skaper - Motiverte og kompetante tillitspersonar - Sterkare fokus på ung-til-ung-formidling som metode 	FK	<p>D. Aktive seniorar <i>Effektar av tiltak</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Nettverk - Tverrfagleg samarbeid - Velferdsteknologi - Heilskapstenking i omsorg - Variert tilbod til seniorar i fylket - Kompetanseheving 	FK	<p>C. Planar/strategiar for terskelfri fritidsaktivitet <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Dårlig økonomi, nedsett funksjonsevne og bakgrunn er ikkje til hinder for deltaking i meningsfulle fritidsaktivitetar - Utstyr er tilgjengeleg og gratis for dei som vil prøve vanlege fritidsaktivitetar - Følgjepersonar/støttekontaktar og fritidsleiarar som har kunnskap om korleis personar med nedsett funksjonsevne kan inkludrast i organiserte fritidsaktivitetar 	Kommunane
<p>A. Etablere nettverk mellom kommunane og lag og organisasjonar om kulturtiltak til menneske med spesielle behov <i>Effektar av tiltak:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Deling av kompetanse - Kompetanse - Auka forståing av verdigrunnlaget og bevisstgjerjing av fritid for alle - Fleire tilbod som tilrettelagt for menneske med spesielle behov. 	FK								
<p>B. Etablere systematisk samarbeid mellom regionale frivillige organisasjonar, private aktørar og fylkeskommunen <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Samarbeid mellom organisasjonane om utvikling av aktivitetstilbod, som sikrar at alle (på tvers av alder, funksjonsnivå og bakgrunn) har tilbod om å delta på fritidsaktivitetar - Deling av kompetanse - Samarbeid om kompetanseutvikling - Synleggjere verdiane friviljugheita skaper - Motiverte og kompetante tillitspersonar - Sterkare fokus på ung-til-ung-formidling som metode 	FK								
<p>D. Aktive seniorar <i>Effektar av tiltak</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Nettverk - Tverrfagleg samarbeid - Velferdsteknologi - Heilskapstenking i omsorg - Variert tilbod til seniorar i fylket - Kompetanseheving 	FK								
<p>C. Planar/strategiar for terskelfri fritidsaktivitet <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Dårlig økonomi, nedsett funksjonsevne og bakgrunn er ikkje til hinder for deltaking i meningsfulle fritidsaktivitetar - Utstyr er tilgjengeleg og gratis for dei som vil prøve vanlege fritidsaktivitetar - Følgjepersonar/støttekontaktar og fritidsleiarar som har kunnskap om korleis personar med nedsett funksjonsevne kan inkludrast i organiserte fritidsaktivitetar 	Kommunane								
<p><i>Samarbeidspartar</i></p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td data-bbox="379 1783 863 1912"> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Frivillige organisasjonar ☐ Friviljugsentralane ☐ FK ☐ Kommunane </td> <td data-bbox="863 1783 1347 1912"> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Regionråda ☐ Kyrkja ☐ HiSF </td> <td data-bbox="1347 1783 1530 1912"></td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Frivillige organisasjonar ☐ Friviljugsentralane ☐ FK ☐ Kommunane 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Regionråda ☐ Kyrkja ☐ HiSF 						
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Frivillige organisasjonar ☐ Friviljugsentralane ☐ FK ☐ Kommunane 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Regionråda ☐ Kyrkja ☐ HiSF 								
<p><i>Resultatmål</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Regionale organisasjonar har i gjennomsnitt 5 samarbeidsprosjekt/år med andre regionale organisasjonar ☐ Minimum eit årleg felles dialogmøte mellom regionale frivillige organisasjonar og fylkeskommunen ☐ Alle kommunar har utarbeidd planar/strategiar for terskelfri fritidsaktivitet i løpet av planperioden ☐ Tal på utstyrsbasar i kommunar, med utstyr som høver til dei vanlegaste fritidsaktivitetane 								

Satsingsområde 5

Helsefremjande arbeidsliv

Koordinator	NAV	
Utfordringar og behov	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Fleire deltek i yrkeslivet ☐ Bu- arbeids- og serviceområde med stor variasjon når det gjeld typar av arbeidsplassar ☐ Styrkje integrering og trivsel for dei som har flytta til fylket ☐ Arbeidsplassar med fokus på levevanar som rus, tobakk, ernæring og fysisk aktivitet ☐ Redusere skadeleg eksponering og styrka helsefremmande arbeidsmiljø ☐ Eit arbeidsliv som tek samfunnsansvar 	
Effekt av satsinga	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Arbeidstakarar som står lenger i arbeidslivet ☐ Innvandrar som er godt integrert i arbeidslivet ☐ Fleire med nedsett arbeidsevne i arbeid ☐ Arbeidsplassar som fremjar god helse ☐ Samarbeid mellom arbeidsliv, det offentlege/kommunen og frivillig sektor ☐ Samarbeid mellom arbeidsliv og utdanningsinstitusjonane ☐ Lågt sjukefråvær ☐ Færre sosialstønadstilfelle ☐ God livskvalitet/mental helse ☐ Mindre muskel- og skjelettplager og andre livsstilssjukdomar ☐ Fremme mestring av kronisk sjukdom 	
Strategiar/tiltak	<p>A. Folkehelsearbeid som del av samfunnsansvarleg næringsliv <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Nettverk for samfunnsansvar gjer velgrunna val m.o.t. korleis dei medverkar til satsingsområdet Helsefremjande arbeidsliv, og eventuelt andre satsingsområde i planen - Utvikle samarbeid mellom næringsliv og relevante aktørar (t.d. bedriftshelsetenesta, frisklivssentralar, frivillige organisasjonar, arbeidsgjevarar i offentlig sektor) om tiltak som fremjar arbeidstakaranes helse og trivsel - Erfaringsutveksling mellom arbeidsgjevarar - Sunne kantiner og bedrifter som fremmer fysisk aktivitet og motverkar rus- og tobakksbruk <p>B. Vidareføring av arbeidet med Ny Giv – satsinga <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Godt samarbeid mellom staten, fylkeskommunane og kommunane - Systematisk samarbeid mellom fylkeskommunen og kommunane for å følgje opp elevar med svake prestasjonar og låg motivasjon - Ungdom mellom 16 og 19 år er motiverte for, og har tilgang til, utdanning og/eller arbeidsliv - Tett oppfølging av lærlingar på individnivå - Utvikle og tilby praksisnære opplæringsløp, der arbeidspraksis vert kombinert med opplæring - Utvikle og tilby læreplasskurs - felles statistikkgrunnlag og indikatorar for vurderinga av gjennomføring <p>C. Felles innsats for auka yrkesdeltaking for alle utsette grupper <i>Effektar av tiltaket:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Fleire personar med redusert arbeidsevne i arbeid - Færre unge heilt utan arbeid - Auka yrkesdeltaking trass helseplager - Fleire instansar og organisasjonar enn NAV har auka yrkesdeltaking som målsetjing 	<p><i>Ansvarleg:</i></p> <p>FK</p> <p>FK</p> <p>NAV</p>
Samarbeidspartar	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Fylkeskommunen ☐ Kommunane ☐ Helse Førde ☐ Arbeidsgjevarorganisasjonar ☐ Arbeidstakarorganisasjonane 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Tiltaksarrangørar ☐ Bedriftshelsetenesta ☐ HiSF
Resultatmål	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Næringsforum og nettverk for samfunnsansvar vert orientert om Regional plan for folkehelse, og drøftar korleis planen kan følgjast opp av nettverket ☐ Minimum 4 nye samarbeidsprosjekt/tiltak, som fremjar arbeidstakaranes helse og trivsel, vert utvikla ☐ Talet på ungdom mellom 16-19 år som står utanfor utdanning og arbeidsliv vert redusert 	

Vedlegg til Handlingsprogram 2015, Regional plan for folkehelse

Døme på ressursar og koplingar knytt til satsingsområde

Vedlegg- satsingsområde 1

Lærande organisasjonar i plan og lokalsamfunnsutvikling

Ressursar

- Regional planstrategi
- Regional transportplan
- Regional plan for fysisk aktivitet
- Lærande organisasjonar – erfaringar med nettverk på skulane
- Folkehelseavdelinga i Flora
- Folkehelsesamarbeidet i Sogn og HAFS
- Analysearbeid føreslått i verdiskapingsplanen – samfunnseffekt av samferdsletiltak som knyter saman næringsmiljø mv.
- Samhandlingsnytt (Helse Førde)
- Samhandlingsbarometeret
- Helseatlas
- Fylkesspegelen
- verdiskapingsplanen.no
- Fylkeskommunale og kommunale helseovervakingdokument
- Samarbeidsavtaler Helse Førde og kommunane – førebygging
- Program «Ta kunnskapen i bruk», verdiskapingsplanen
- Ungdomsundersøkinga
- Forum for folkehelse ved HiSF

Koplingar

- Bygde-, by- og tettstadutvikling som fremjar folkehelse (arealplanlegging)
- Attraktive bu-, arbeids- og serviceområde (behov omtalt i Regional transportplan og Verdiskapingsplanen)
- Berekraftig reiselivsnæring (utfordring omtalt i reiselivsplanen)
- God kunnskap om areal-ressursar (behov omtalt i verdiskapingsplanen)
- Verdiskapingsplanen: behov for å sikre god kunnskapsinfrastruktur, regionalt (god kvalitet på forskning og utdanning)
- Meir heilskapstenking og tverrfagleg tenking inn i fagutdanningar
- Kunnskapen til profesjonar og fagsektorar om årsak til sosiale skilnader i helse

Vedlegg- satsingsområde 2

Gode bu- og nærmiljø

Ressursar

- Regional transportplan
- Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv
- Trygge lokalsamfunn – satsinga
- Forum for folkehelse ved HiSF
- Ordninga med tettstadmidlar
- Prosjekt «kartlegging av sentrumsnære turveggar»
- Infrastrukturprogrammet
- Serviceskyss
- Sykkelbyavtalen i Førde og Florø
- Bustadsosialt program

Koplingar

- Forbetre og auke samordning og samhandling
- Satsingsområde 1 Lærande organisasjonar i plan og lokalsamfunnsutvikling
- Aktivitet og tilrettelegging som hjelper seniorane til å meistre sine liv
- Eit samfunn der alle kjenner seg verdsett
- Leggje til rette for at tilflyttarar trivst
- Sikre heilskapstenking på tvers av sektorar og fag
- Handsame kommunane individuelt av di ressursituasjonen i kommunane er ulik og av di deira utfordringar og behov er ulike
- Meir heilskapstenking og tverrfagleg tenking inn i fagutdanningar
- Fleire deltek i frivillige organisasjonar og fritidsaktivitetar
- Hindre isolasjon
- Førebygge psykiske lidningar
- Auka evne og vilje til ta ansvar for andre menneske i sitt nærmiljø
- Eit samfunn som gjer det lett å bry seg om andre

Vedlegg- satsingsområde 3

Helsefremjande barnehagar og skular

Ressursar

- Forum for barnehagar og skule
- Forum for folkehelse ved HiSF
- Tannhelsetenesta
- Helsestasjon og skulehelsetenesta
- "System for styrka læring" i Sogn – psykisk helse
- Kantinenettverk og folkehelsegrupper i VG- skule
- NyGIV-satsinga
- Handlingsplan for ernæring og tobakk i FK/FM-samarbeid
- Fiskesprell
- Sjumilssteget
- Nasjonale retningslinjer:
 - Nasjonale kostråd
 - Nasjonale anbefalinger for fysisk aktivitet og stillesitting
 - Retningslinjer for skulemåltidet
 - Retningslinjer for mat i barnehagen
 - Nasjonale retningslinjer for overvekt og fedme
- Veilederen «Fra bekymring til handling», IS-1742
- Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv
- Opplysningskontoret for frukt og grønt sitt konsept «5 om dagen-barnehage»
- Skulepsykolog – eksempel frå Arna (skulane Ådnemarka og Lone)
- SLT-arbeidet
- MOT
- Fagnettverk i Sogn , eit samarbeid mellom HiSF og barnehagar i Sogn
- Eksterne fagmiljø knytt til helsefremjande kosthald: Høgskulen i Bergen og nasjonalt senter
- Elevundersøkinga
- Sjumilssteget – erfaringar frå satsinga

Koplingar

- Eit samfunn der tabu ikkje får dominere
- Auke kunnskapen til profesjonar og fagsektorar om årsak til sosiale skilnader i helse
- Utvikle og ta i bruk virkemiddel for å fremje sosial utjamning
- Eit samfunn som gjev hjelp når ein treng det

Vedlegg- satsingsområde 4

Trivselsfremjande fritid

Ressursar

- Utviklingsavtaler mellom FK og organisasjonar
- Forum for Folkehelse ved HiSF
- Prosjekt Møteplass: Naturen v/4H Sogn og Fjordane
- Huset i bygda v/Sogn og Fjordane ungdomslag
- Nye Bremanger sitt «Etter skuletid-prosjekt»
- Prosjekt «Terskelfri fysisk aktivitet» i Gloppen
- Prosjekt Ung meistring i vill vestlandsnatur v/Sogn og Fjordane turlag
- Private aktørar
- Fiskesprell
- 5 om-dagen innan idretten (opplysningskontoret for frukt og grønt)
- Sjumilssteget
- Danseverkstadane, danseskular
- Kommunale ungdomsklubbar
- Utstyrsbasar i kommunane
- Kulturskulane
- «Open Hall»
- SLT-arbeid

Koplingar

- Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv
- Det offentlege understøttar arbeidet i dei frivillige organisasjonane utan å erstatte det
- Offentleg og frivillig ressurskopling og samarbeid

Vedlegg- satsingsområde 5

Helsefremjande arbeidsliv

Ressursar

- Næringsforum
- Nettverk for samfunnsansvar
- Forum for Folkehelse ved HiSF
- Kantenettverk (starta i 2013, FK i samarbeid med TINE)
- Bra mat-kurs i regi av frisklivssentralane
- Studentar/elevlar
- Fysisk aktivitet og arbeid – Gaular
- «5 om dagen-kantine» (opplysningskontoret for frukt og grønt)

Koplingar

- Synleggjere kunnskaps- og kompetansebehov på tvers av sektorar i arbeidslivet
- Den einskilde skal finne sin plass i yrkeslivet
- Eit samfunn som gjer det lett å bry seg om andre
- Kunnskap om korleis bry seg om andre
- Mot til å bry seg om andre
- Auke kunnskapen til profesjonar og fagsektorar om årsak til sosiale skilnader i helse
- Utvikle og ta i bruk virkemiddel for å fremje sosial utjamning
- Styrka relasjonsbygging mellom lærarar/ instruktørar og elev/lærling
- Auka evne og vilje til ta ansvar for andre menneske i sitt nærmiljø
- Verdiskapingsplanen
- Attraktive arbeidsplassar